

Atelier de Lyon

De smaak van water

Beschouwing over 'het Vechtpark' bij Hardenberg

datum: februari 2012

1 De ruimte van de rivier overzicht

1 De ruimte van de rivier

de lengterichting

Rivier als een verbinding

- De rivier is een teken van verbinding.
- De lengterichting van de rivier is zijn wezen.
- Elk detail laat lengterichting zien (waterpas).

1 De ruimte van de rivier

de lengterichting

Relatie tussen de oevers

- De rivier is de rode draad. De oevers volgen de rivier onlosmakelijk.
- De rivier is de maker van de oevervormen.
- De buitenbocht geeft scherpe oevers. De binnenbocht vlakke.

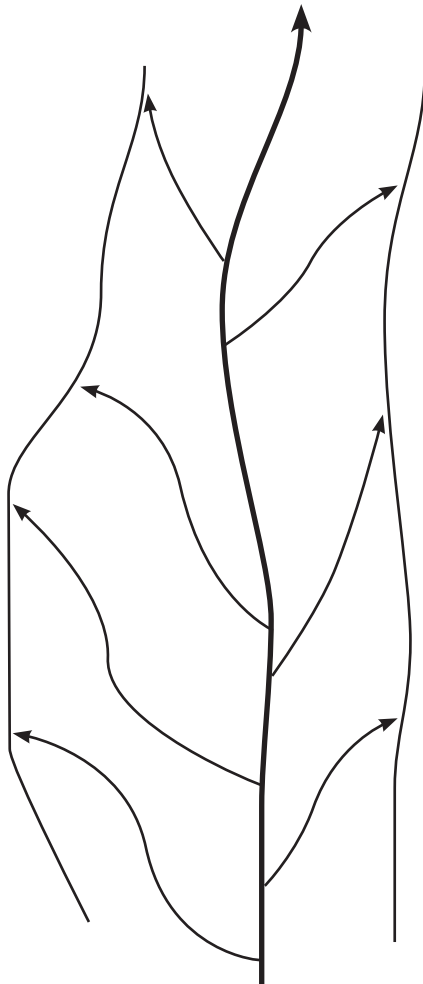

1 De ruimte van de rivier

de lengterichting

De rivier moet kunnen overstromen

- Dit heeft invloed op de vorm en de vegetatie van het landschap.
- Het overstroomgebied is meestal leeg of tijdelijk in gebruik.
- Aan vormen/elementen is af te lezen dat ze in het overstroomgebied staan.

1 De ruimte van de rivier

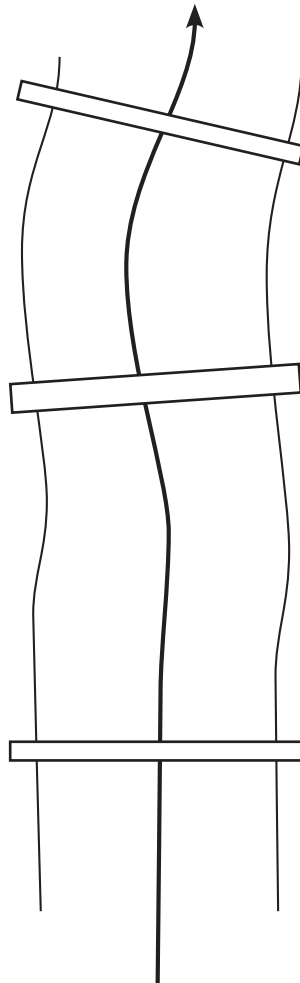
de lengterichting

Oevers zijn continu in lengterichting

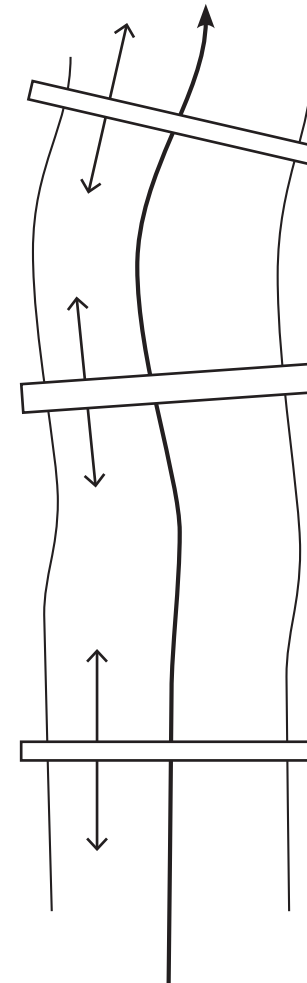
- De ruimte is continu. Dit betekent dat opdeling in compartimenten niet de vormgeving van de rivier is.
- Bij opdeling wordt het juist belangrijk om de delen te verbinden.

vormgeving: oever is continu

vormgeving: oever is opgedeeld

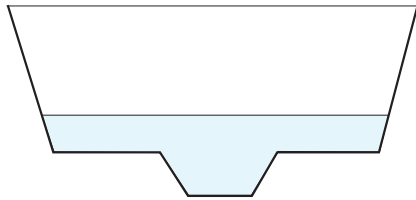

delen verbinden

1 De ruimte van de rivier

de dwarsrichting

De ruimte van de rivier is ook het volume waar het water door zou kunnen gaan

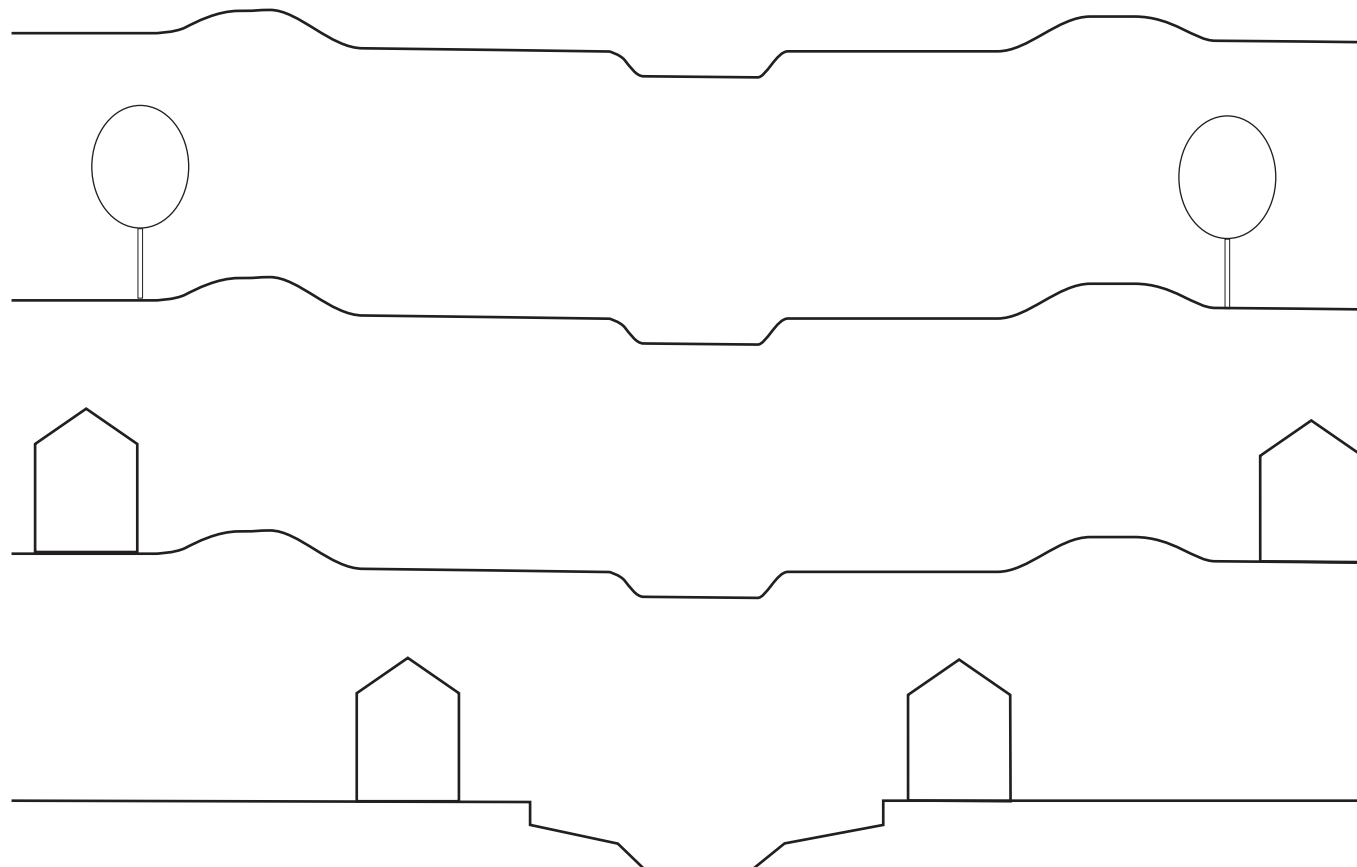

1 De ruimte van de rivier

de dwarsrichting

Ruimte dwars op de stroomrichting

- De rivier eist ruimte op. Oeverwallen, dijken, bebouwing, beplanting en infrastructuur begrenzen die ruimte.
- Het landschap wordt duidelijk en leesbaar.
- De stad maakt de rivier in het stedelijke gebied.

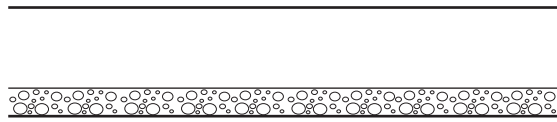

1 De ruimte van de rivier

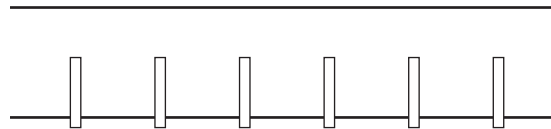
de dwarsrichting

Duidelijke oevers

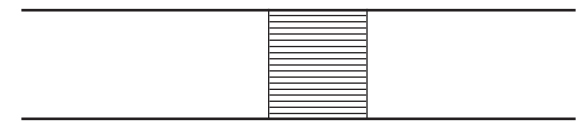
- Water snijdt alles af (waterlijn).
- De vormgeving van de oevers kan dat benadrukken.

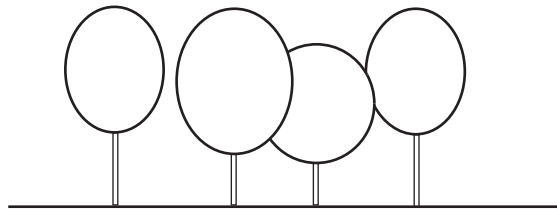
Steenslag

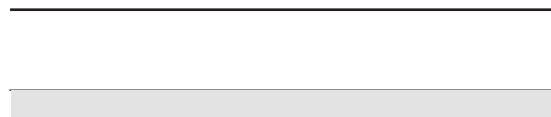
Palen

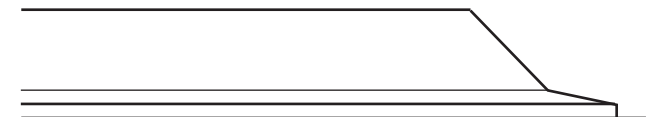
Trap

Oeverbeplanting

Damwand / beschoeiing

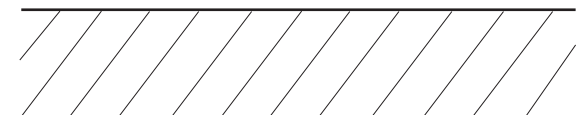
Profiel

Bebouwing

Haag / muurtje / rand

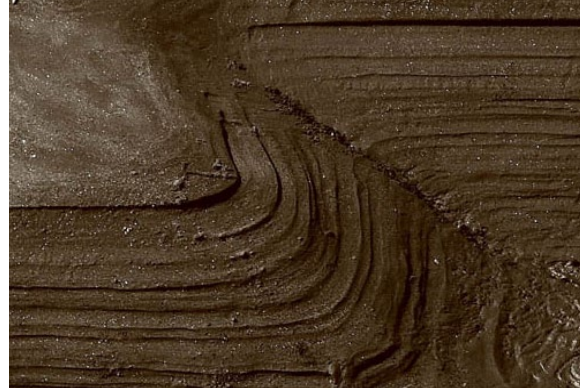

Onderhoud

2 De taal van de rivier

Water vormt

- De stroomrichting is altijd in het detail te zien.
- Verschillende waterstanden zijn als waterpaslijnen te lezen.

2 De taal van de rivier

Vormgeving

- De kracht van het stromende water bepaalt de vormgeving van elementen die in of aan het water komen te staan.
- Er zijn vormen die met het water meegeven en vormen die het water weerstaan.

2 De taal van de rivier

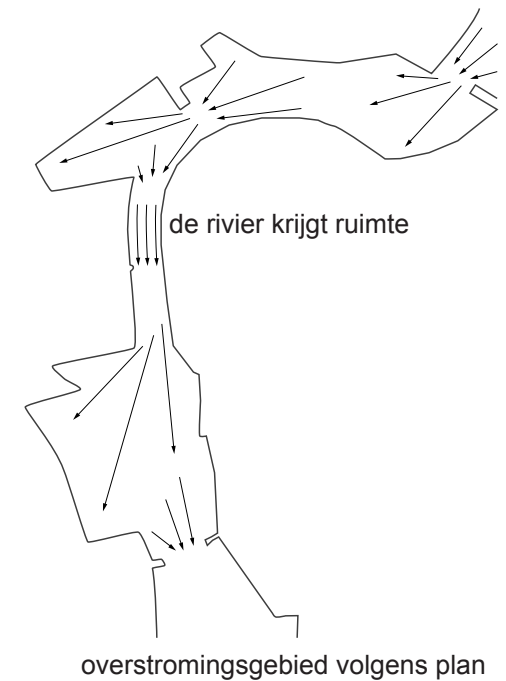
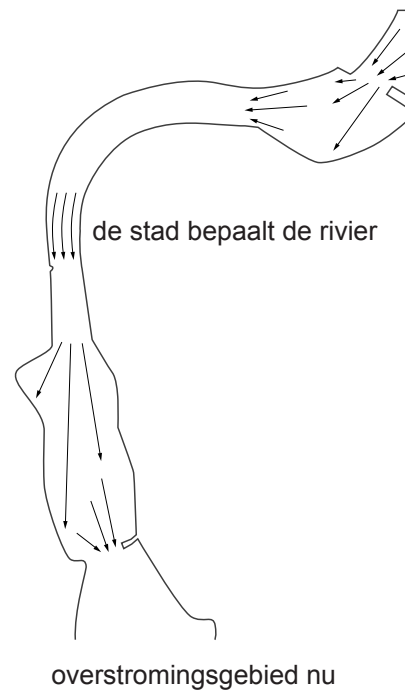
Zonder water is er ook water

Objecten die vaak of tijdelijk in het water komen te staan verwijzen door hun vormgeving naar water.

3 Analyse

Het stromen van water

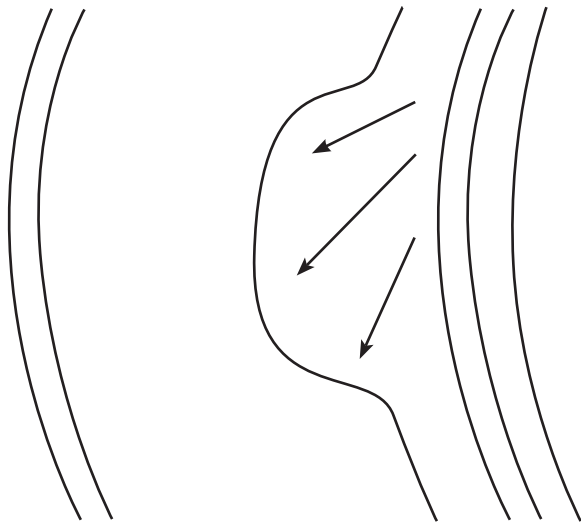

3 Analyse

Het stromen van water

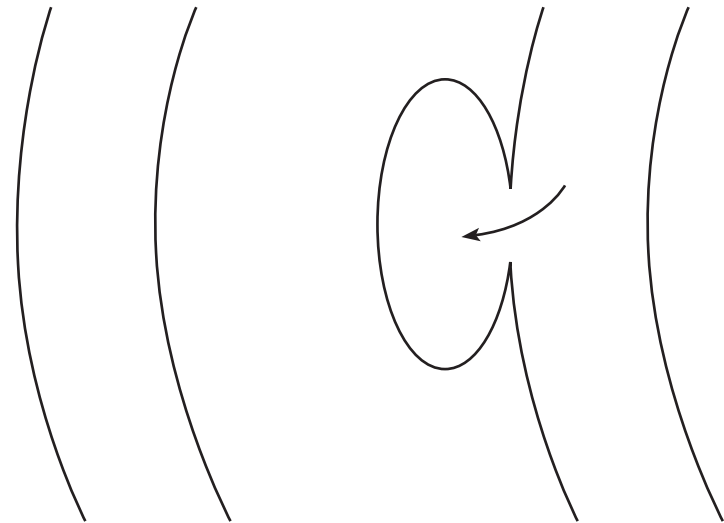
Conclusie

- Er zijn twee mogelijkheden om tegen het nieuwe overloopgebied aan te kijken:
 - 1 Het stromende water definieert de rivier; het water eist het benodigde overstromingsgebied op
 - 2 De ruimte van de rivier definieert de rivier; overloopgebied is eigen bergruimte
- Er bestaat de mogelijkheid het stroomgebied en het overloopgebied apart te houden.

1 stromend water

opgeëist overstromingsgebied

2 ruimte van de rivier

overstroomgebied is zelfstandig

3 Analyse

De oevers

1 Dijk met grastalud

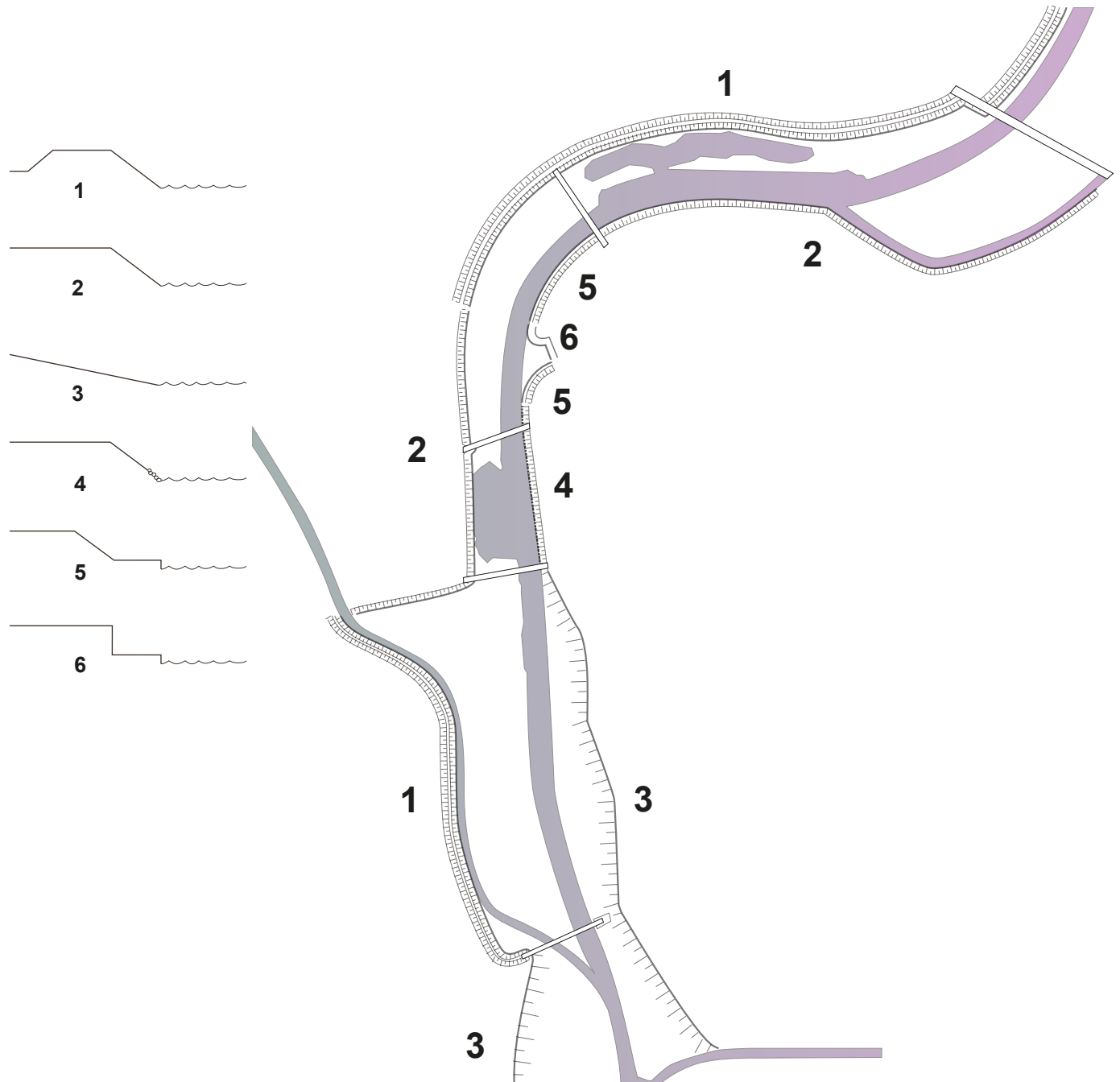
2 Grastalud

3 Flauwe oeverhelling

4 Grastalud met steenslag

5 Grastalud met pad en damwand

6 Oevermuur met pad en damwand

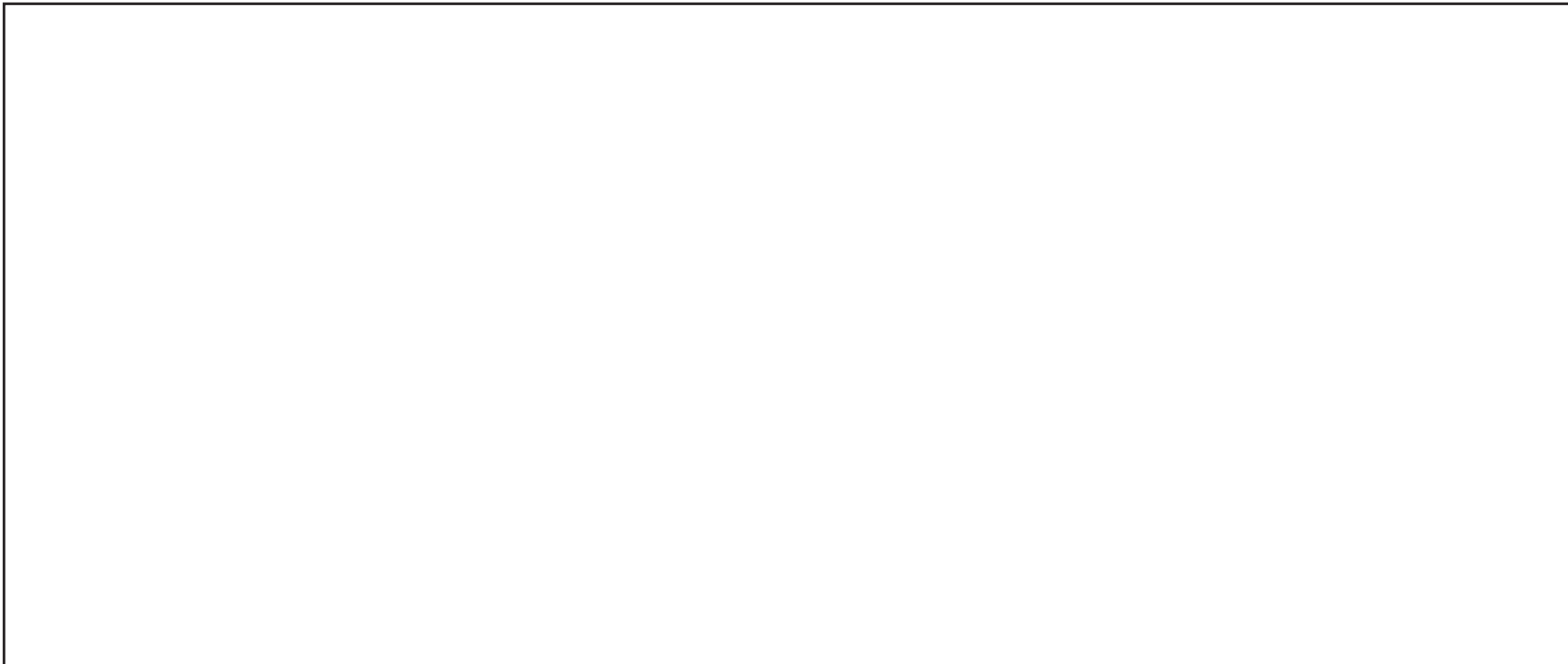
3 Analyse

De oevers

Conclusie

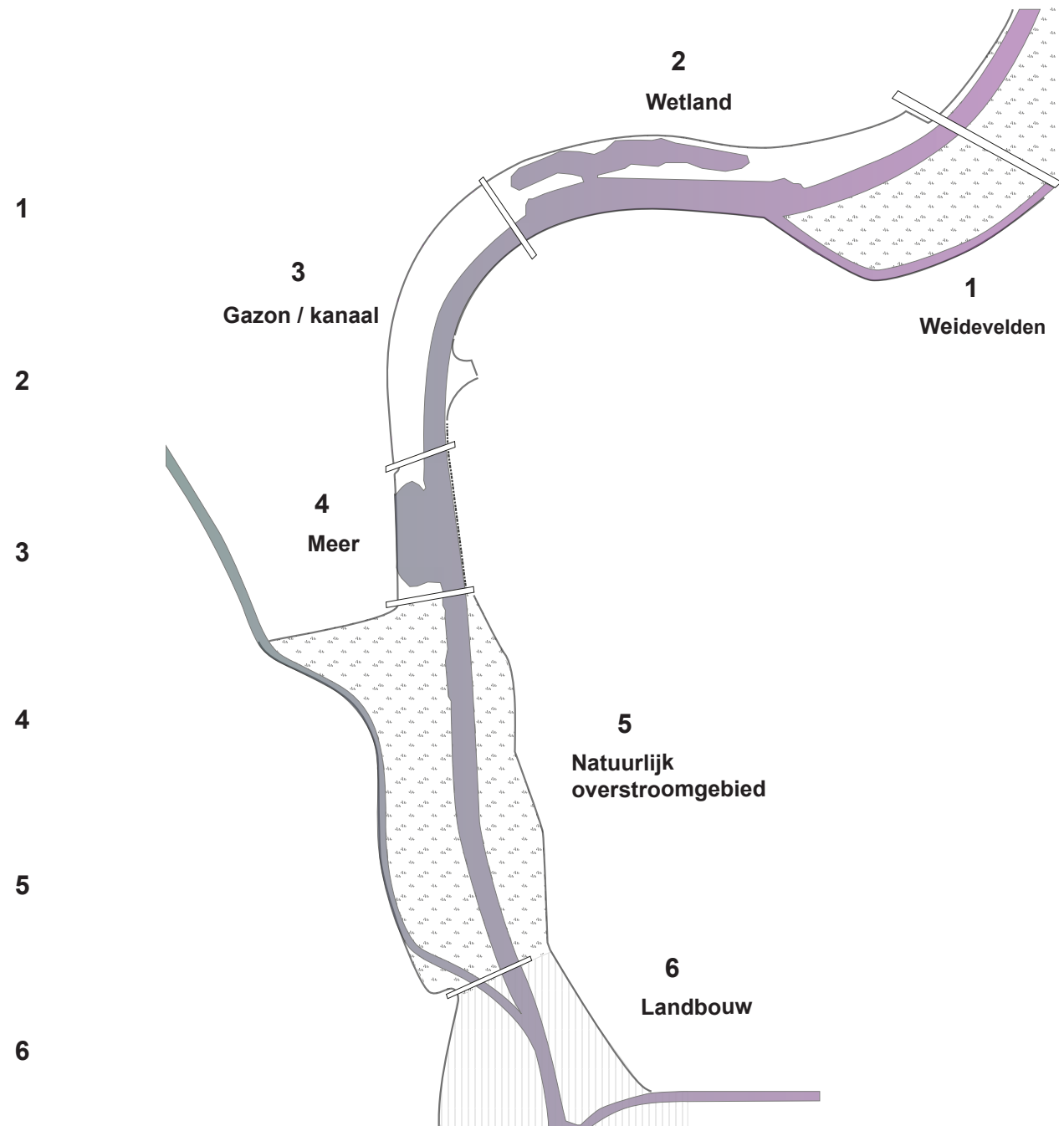
- Vanaf Amaliabrug tot de Europabrug is de vormgeving van de oevers erg versnipperd.
- De opdeling van de oevers is niet bevordelijk voor de ruimtelijke eenheid van de rivier.

Ruimte voor het noteren van opmerkingen

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for taking notes or observations.

3 Analyse

De sferen van de rivier

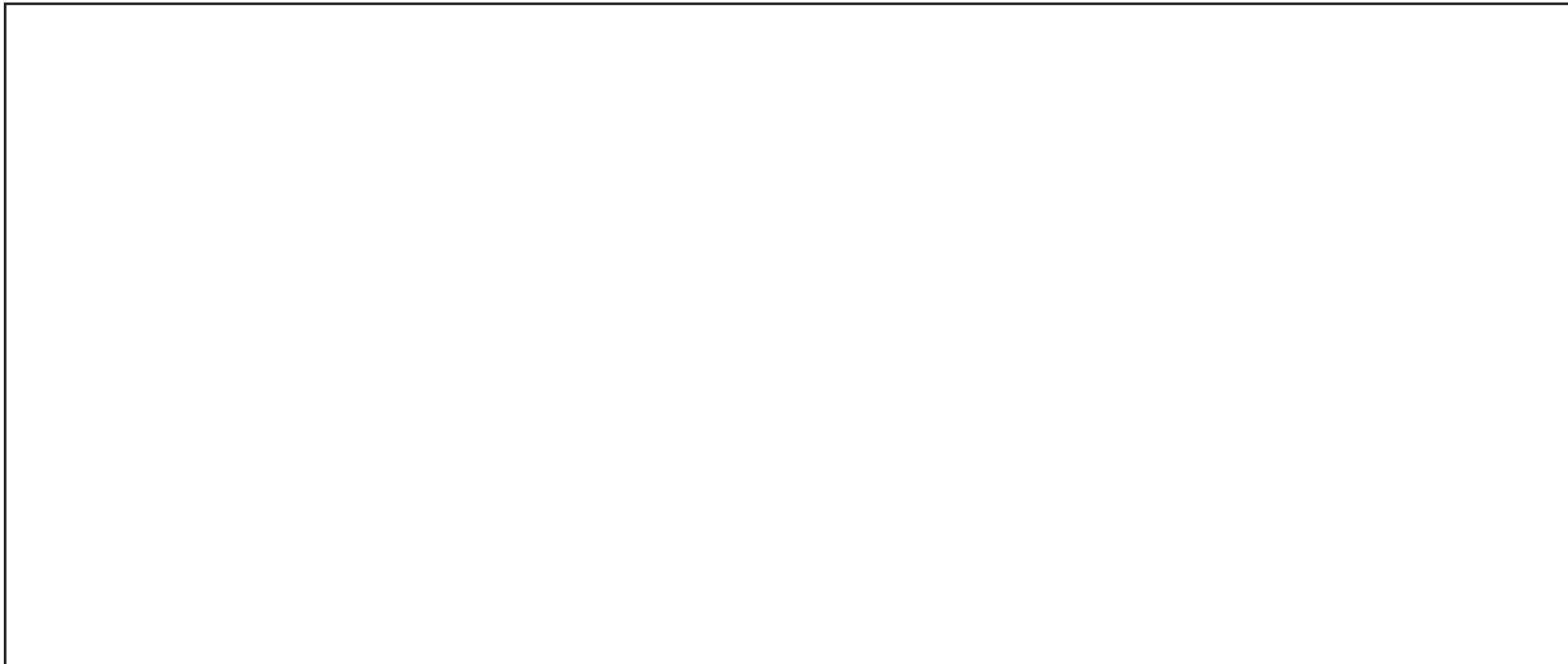
3 Analyse

De sferen van de rivier

Conclusie

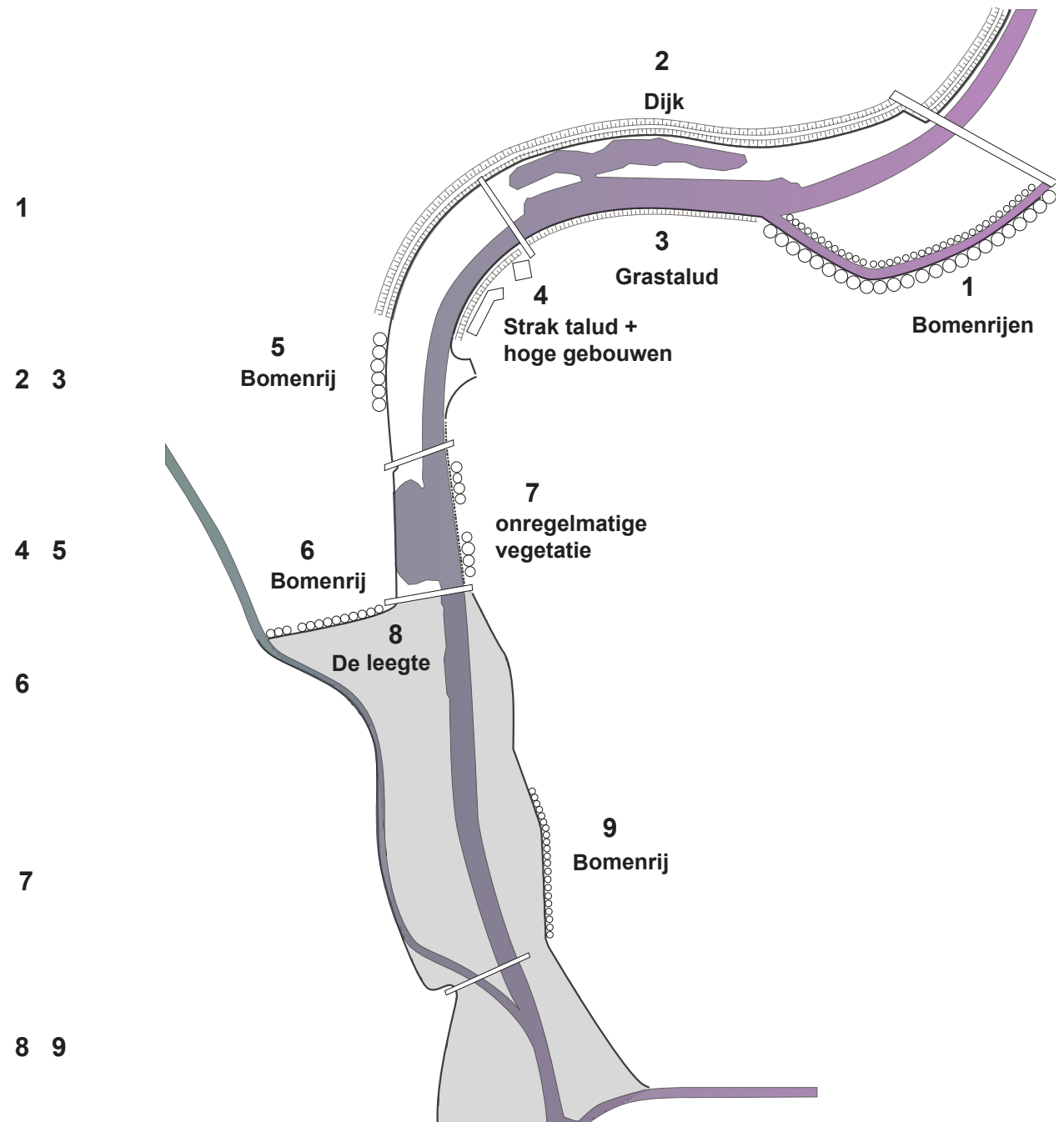
- De ruimte van de rivier is over een relatief kleine afstand opgedeeld in veel verschillende sferen.
- Deze zijn gekoppeld aan de overgangen.

Ruimte voor het noteren van opmerkingen

3 Analyse

Ruimte bepalende elementen voor de rivier

3 Analyse

Ruimte bepalende elementen voor de rivier

Conclusie

- Er ontbreken op verschillende plekken ruimte bepalende elementen.

Ruimte voor het noteren van opmerkingen

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for taking notes or observations.

3 Analyse

De overgangen

Alexanderbrug

Amaliabrug

Voorstraatbrug

Europabrug

Stuw

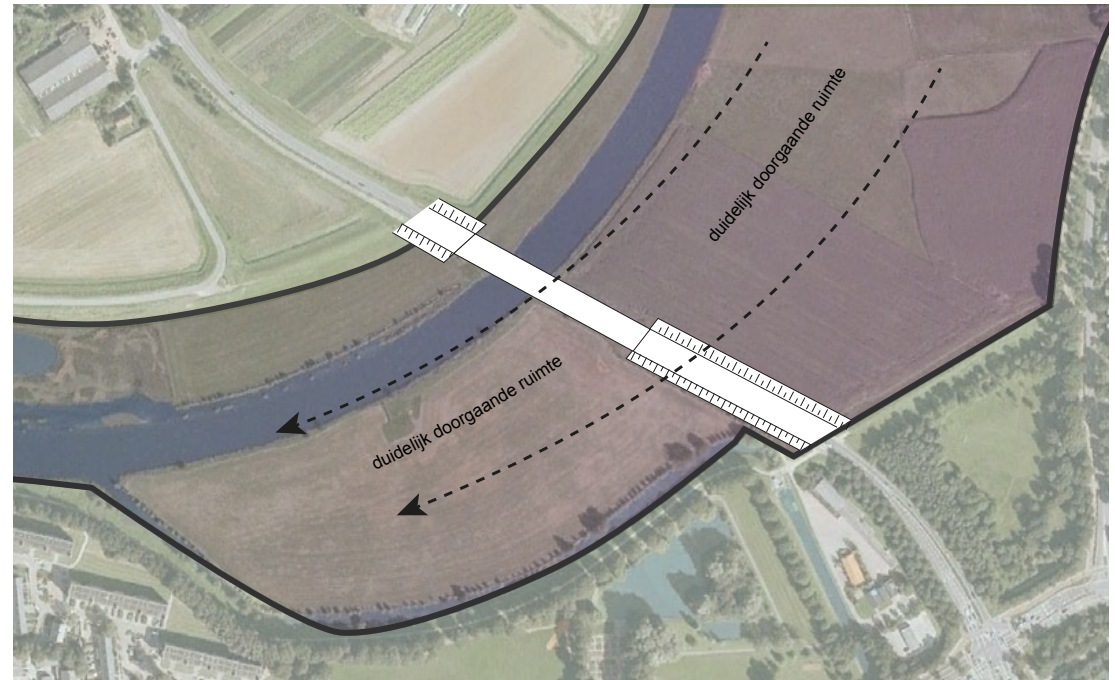

3 Analyse

De overgangen

1 Alexanderbrug

- De ruimte van de rivier is hier zo duidelijk dat de brug ondergeschikt is, hoewel ze de grootste en breedste overgang is.
- Vanuit de weg gezien is de rivier goed te ervaren. De horizontale geleiding maakt dat er goed zicht is op de rivier.

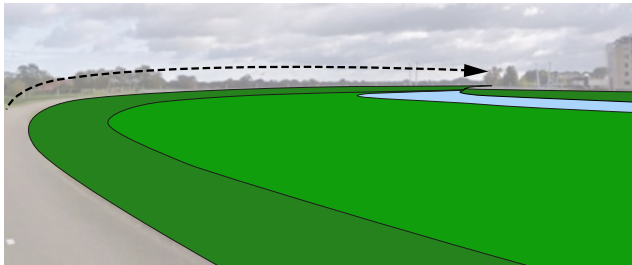

3 Analyse

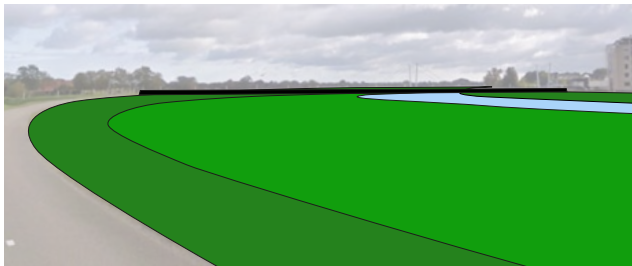
De overgangen

2 Amaliabrug

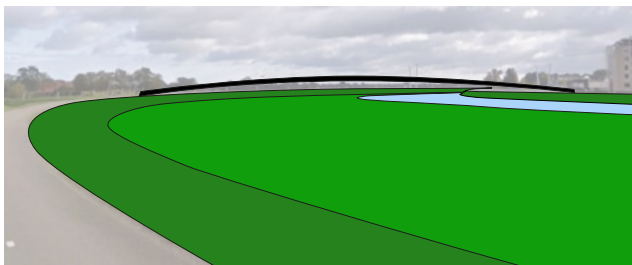
- Ligging van brug op een moeilijke locatie: informatie over de gang van de rivier wordt hier onduidelijk.
- Balustrade versterkt belemmerende werking door de verticale spijlen en de vorm van de spijlen; ijzeren strip.
- De steunpunten van de pijlers laten niet zien dat de brug in het water staat. De brug lijkt op zijn tenen te willen staan, bang voor het water.
- Brug markeert en versterkt het compartimenteren.

kromming van de rivier

Amaliabrug houdt informatie tegen

manier om de informatie niet te verstoren

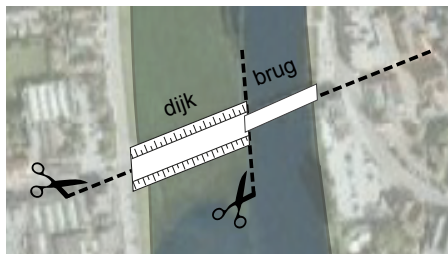

3 Analyse

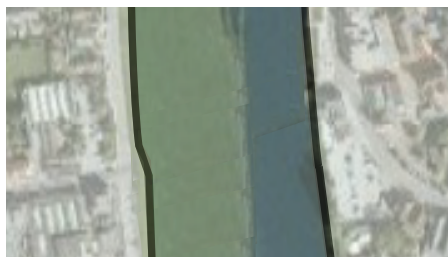
De overgangen

3 Voorstraatbrug

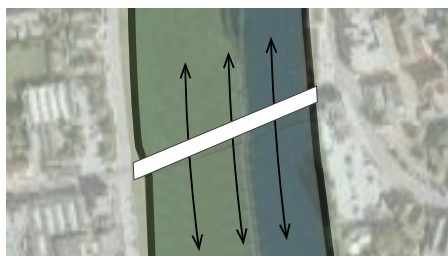
- Overgang staat onder een hoek op de stroomrichting van de rivier.
- De overgang bestaat uit twee delen: dijk en brug. De dijk komt voort uit het landelijke, de brug komt voort uit het stedelijke.
De twee delen opgeteld geeft de verbinding tussen de oevers.
- De Voorstraatbrug knijpt de ruimte van de rivier dicht.
- Brug markeert en versterkt het compartimenteren van de riviersferen en de ruimten.
- De manier waarop de betonnen delen zijn gemaakt laten een vormverwantschap zien met andere 'kunstwerken' langs de vecht.

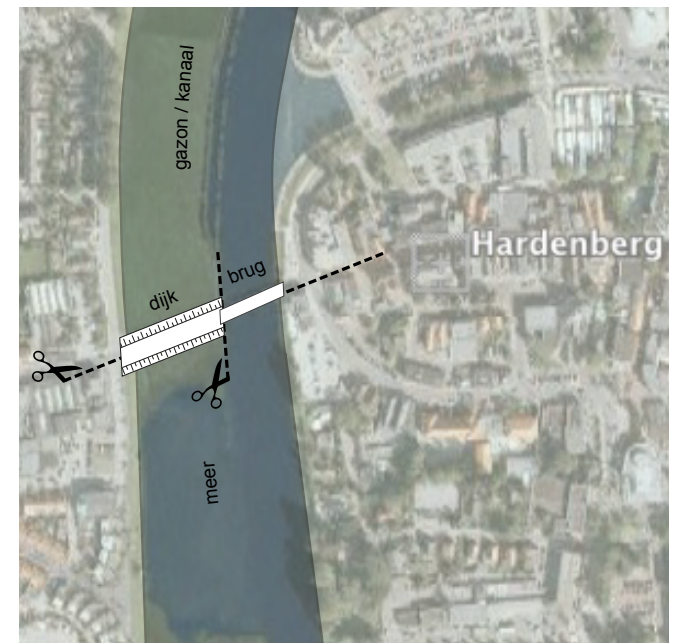
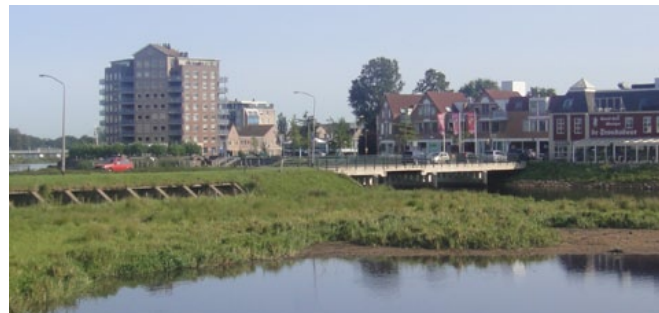
rivier in delen gesplitst

vanuit de rivier gedacht

eenvoud en gelaagdheid

3 Analyse

De overgangen

4 Europabrug

- Snijdt als een duidelijke lijn door het Vechtdal.
- De vormgeving verwijst naar water; krachtige pijlers, die het water weerstaan. Bogen die lijken op een kikkersprong.
- De Europaweg is een heldere ruimte met een coulisse van bomen aan één zijde.
- De beëindiging van de ruimte is niet consequent (laatste boom kleiner en andere boomafstand); daardoor wordt de overgang naar het stroomgebied van de rivier onduidelijk. Zo is het vanaf de weg gezien niet duidelijk waar precies de brug begint, waar precies je naar de overkant begint te rijden.
- De hagen langs de Europaweg zijn laag. Deze passen in het ruimtebeeld; onder de bomen door uitzicht op het landschap.

3 Analyse

De overgangen

5 Stuw

- Borden, balustraden en afschermingen leveren een rommelig beeld op.
- De aanéenschakeling van de verschillende elementen (vistrap, stuw, brug) worden verbonden door het geluid van stromend water.
- De aansluiting van deze overgang met de bebouwde kom is vanuit de analyse gezien een opeenstapeling van 'filosofietjes' over veiligheid, informatie, vormgeving, juridische aspecten en ideeën over goedwillendheid.

3 Analyse

De overgangen

Conclusie

1 Alexanderbrug

- Hier valt niets te verbeteren. In de toekomst zou door computer gestuurd rijden de vangrails kunnen worden weggehalen waardoor het uitzicht mooier wordt.

2 Amaliabrug

- Op dit moment kan er niet veel aan de brug gedaan worden. In de toekomst zou een andere balustrade een grote verbetering zijn.

3 Voorstraatbrug

- Verbetering van deze overgang heeft de grootste *impact* op de relatie tussen stad en rivier.
- Het is in overweging te nemen hier veel aandacht aan te besteden omdat dit de meest gezichtsbepalende overgang van Hardenberg is.
- Vanuit de stad wordt dit de snelste verbinding naar het Vechtpark.
- Door het maken van een nieuwe overgang kan de opdeling van de rivier opgeheven worden.
- Een nieuwe brug kan worden gemaakt met het behoud van bestaande waardevolle elementen.
Bepaalde delen kunnen als steunpunten gaan dienen en op deze manier ook kostentechnisch interessant zijn.
- Door de brug te *downgraden* (alleen voor wandel- en fietsverkeer ?) zullen de kosten voor vernieuwing omlaag gebracht worden.
In de nabije toekomst zal er iets aan de technische conditie van de brug moeten gebeuren. Zwaar verkeer wordt al nu geweerd.

4 Europabrug

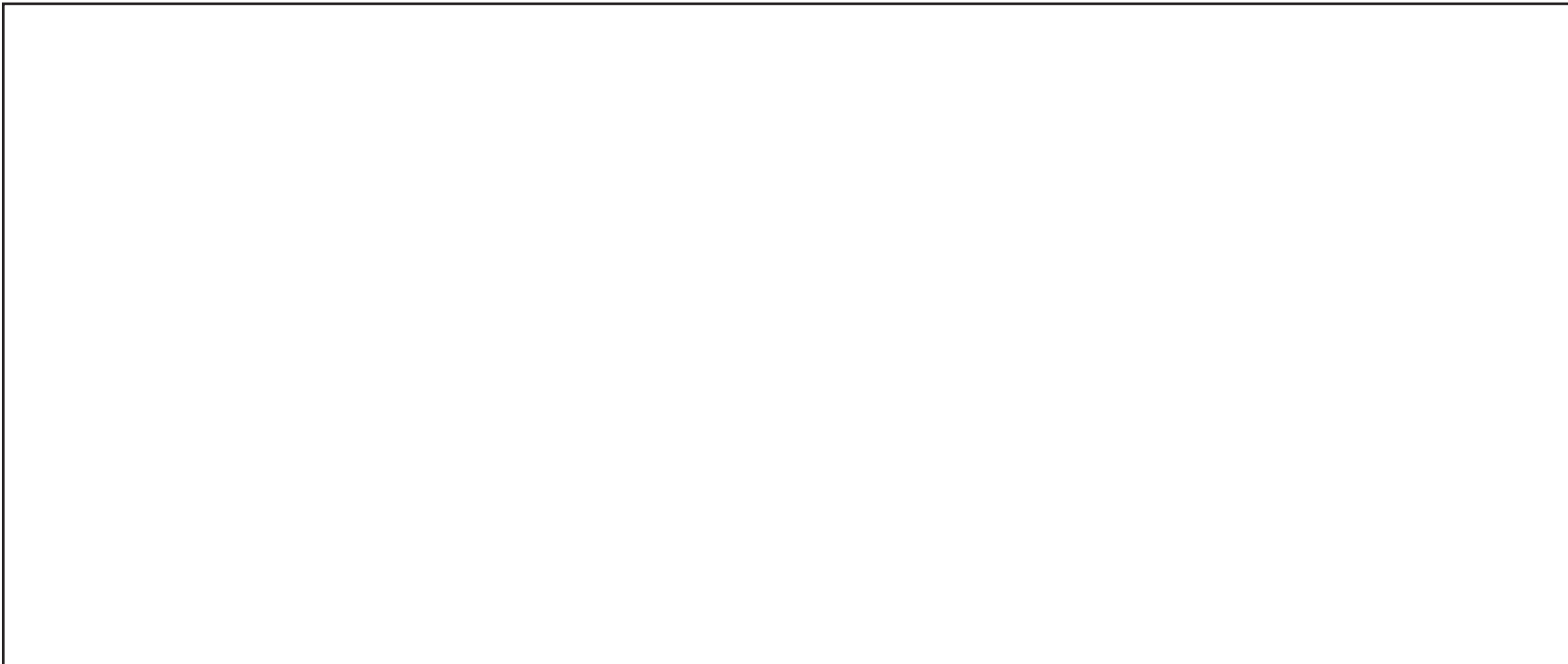
- Behalve het aansluiten van de brug op de ruimtelijke structuur, zijn hier geen verbeteringen aan te brengen.

5 Stuw

- Hier is het opruimen van overbodige informatie noodzakelijk (*cleaning the house*).
- Hierbij kan voor twee manieren van opruimen gekozen worden:
 - 1 Er wordt een inventarisatie gemaakt van wie wat is en welke belangen er spelen.
 - 2 Alles wordt weggehaald. Degene die willen dat iets terugkomt kunnen een aanvraag doen.
Vóór het weghalen kan binnen een bepaalde periode een bezwaarschrift ingediend worden.

3 Analyse

Ruimte voor het noteren van opmerkingen

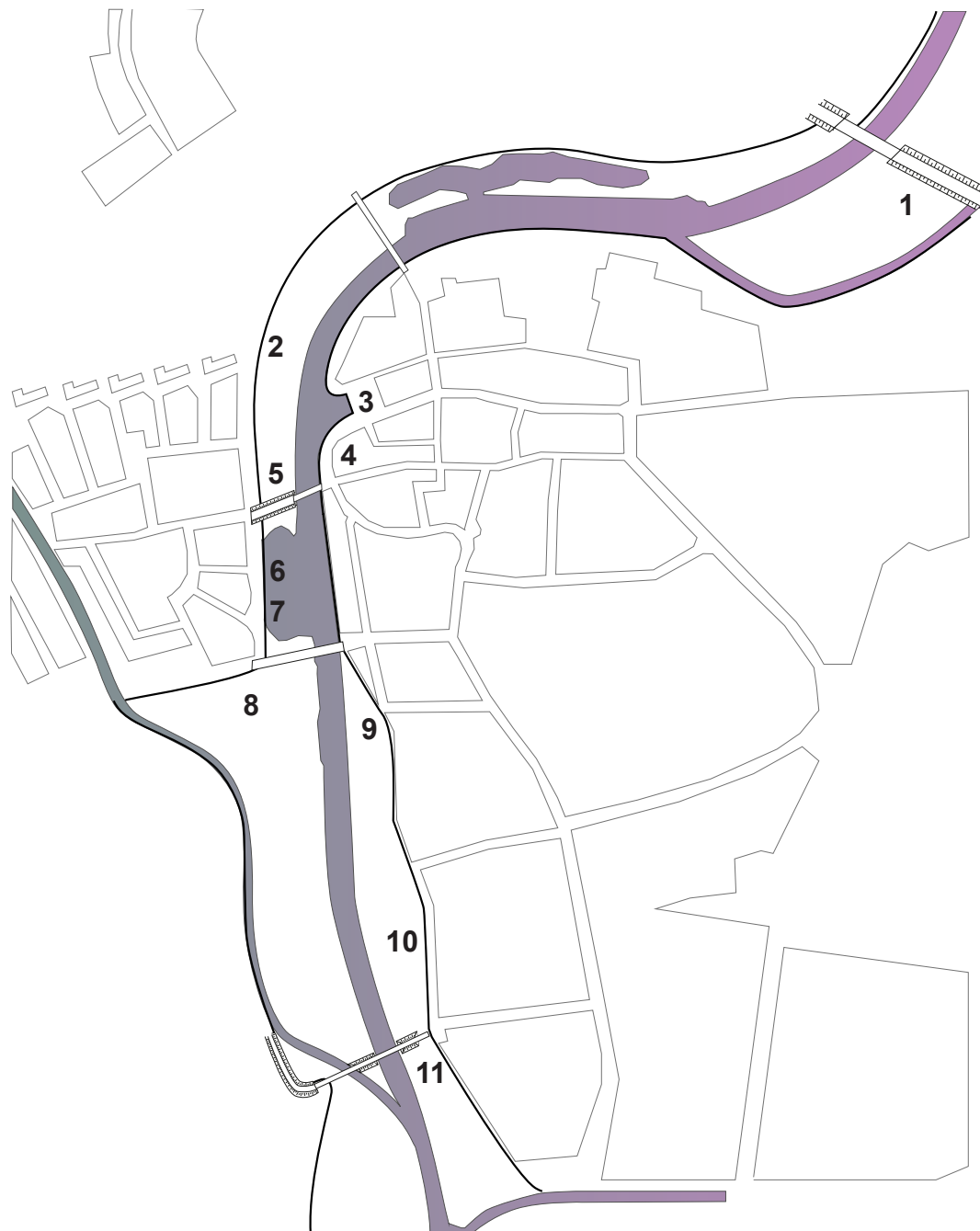
A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for taking notes.

3 Analyse

Plekken die verleiden om naar de rivier te gaan
Bestaande en mogelijke toegangen.

1 2
3 4
5
6 7
8 9
10 11

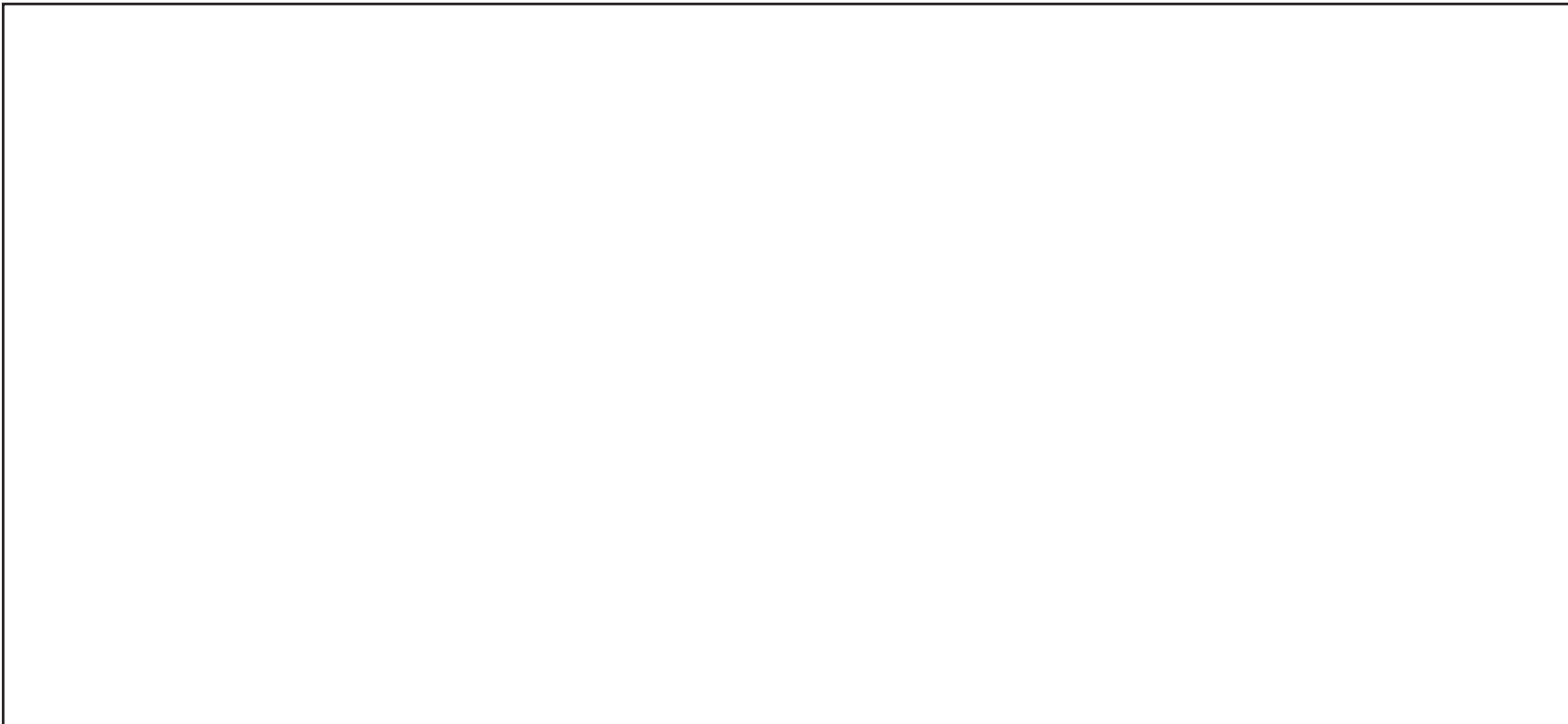
3 Analyse

Plekken die verleiden om naar de rivier te gaan

Conclusie

- De hier opgesomde locaties kunnen mogelijk worden gebruikt als toegang.
- Locatie 1; deze plek biedt de mogelijkheid om met de auto in het rivierdal te komen.
- Er zijn al een aantal plekken die uit zichzelf uitnodigen het rivierdal te betreden.
- Soms zijn vanuit de stedenbouw gezien plekken interessant om als toegang in te richten.
- Ter verduidelijking: een toegang kan ook enkel een toegang tot een plek aan het water zijn.
- Het is ook mogelijk visueel toegang tot de rivier te krijgen (parkeerplaats cafe bij de Voorstraatbrug).

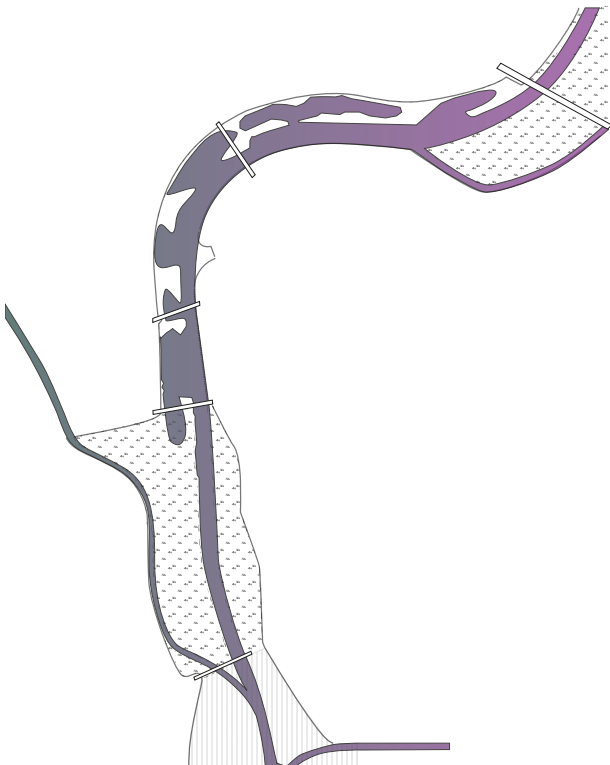
Ruimte voor het noteren van opmerkingen

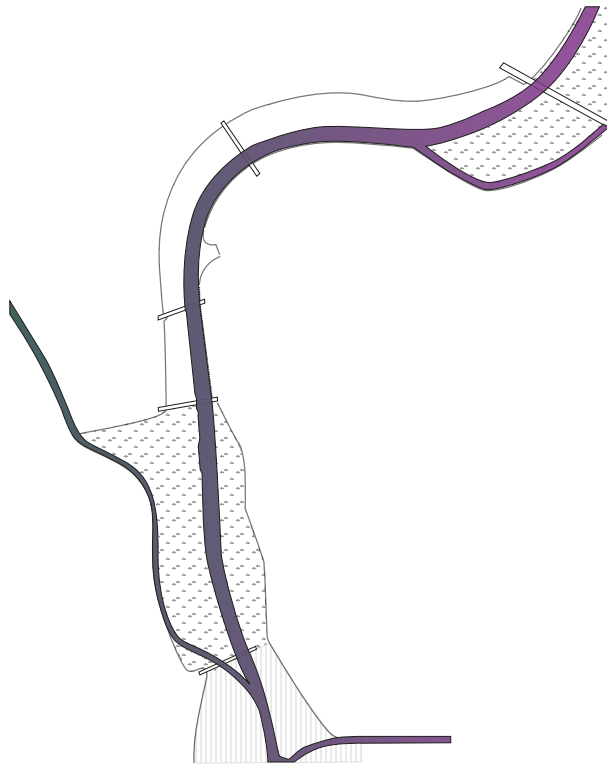
4 Mogelijkheden

De sferen van de rivier

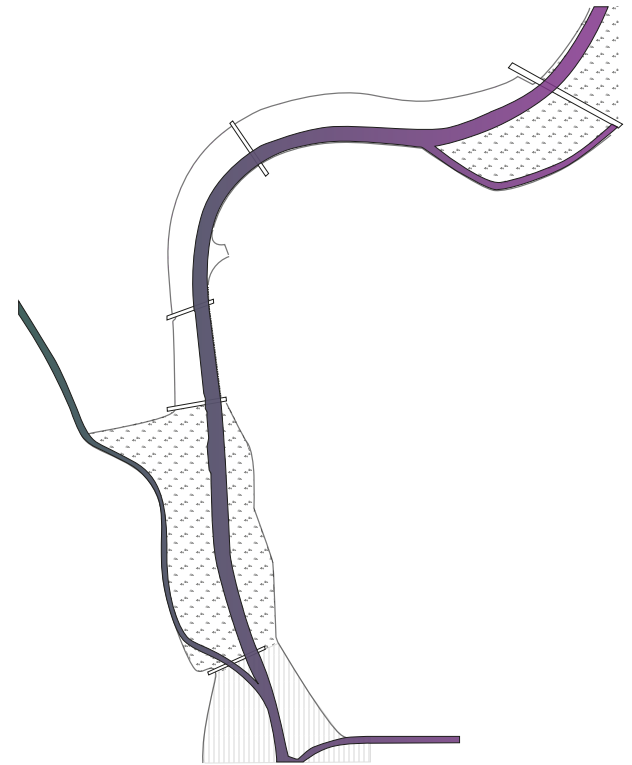
Het maken van één duidelijke sfeer om de opdeling op te heffen.

1 Wetland - natuurlijk beeld

2 Weide - landelijk beeld

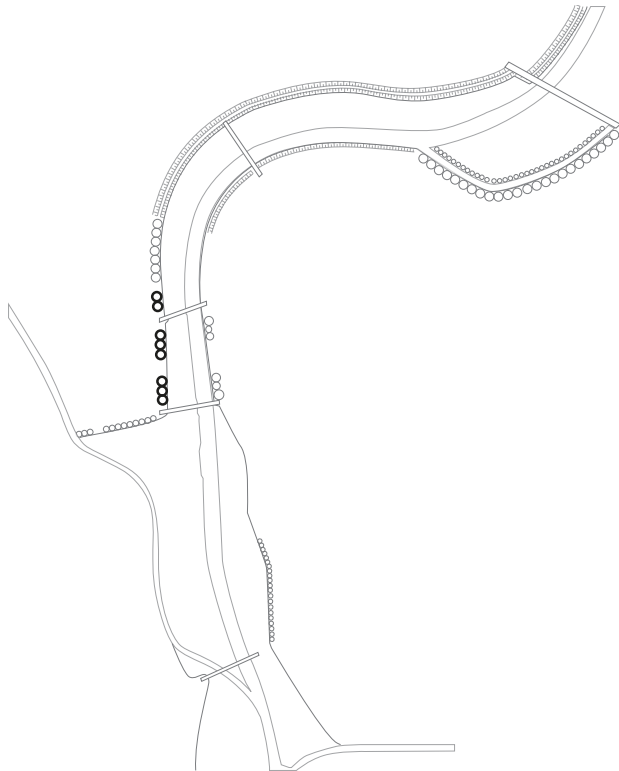

3 Gazon - stedelijk beeld

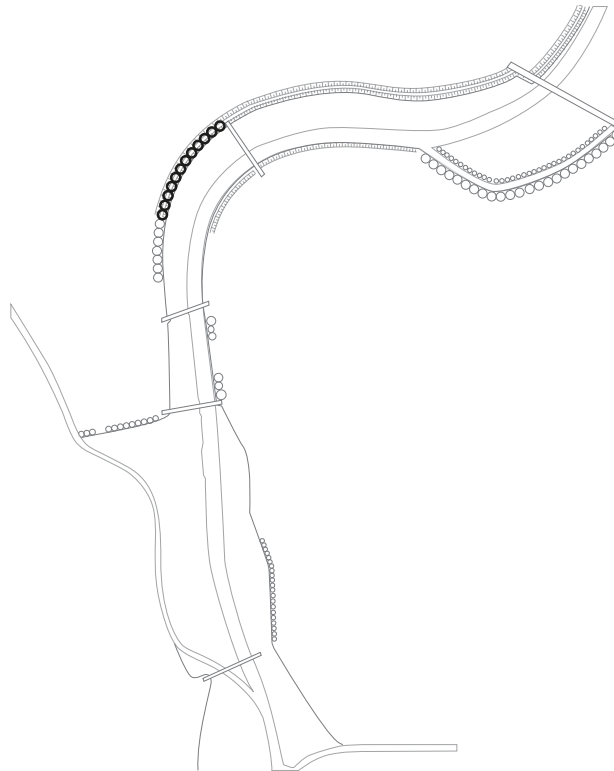
4 Mogelijkheden

De ruimte van de rivier

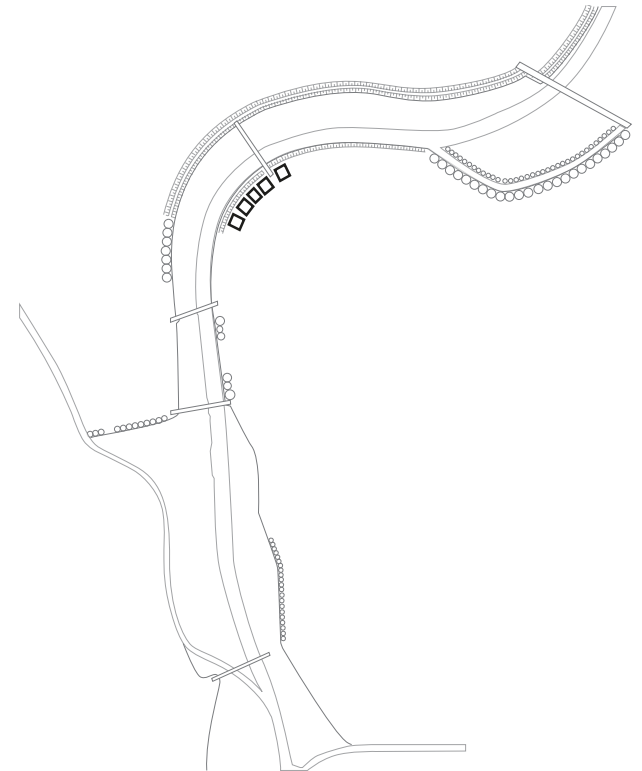
- Zorgen dat de ruimte van de rivier duidelijk herkenbaar is. Ruimtelijke structuren gaan met de rivier mee.

ritme van elementen

verlengen bomenlaan

bebouwing op de juiste plek

5 Park of rivier of rivierpark

Tot nu toe is deze analyse vanuit de rivier gezien. In dit deel beschouwen we de rivier vanuit de mens, de mens die in het rivierdal staat. De vraag wordt dan: hoe kan de rivier de kwaliteit van een park krijgen.

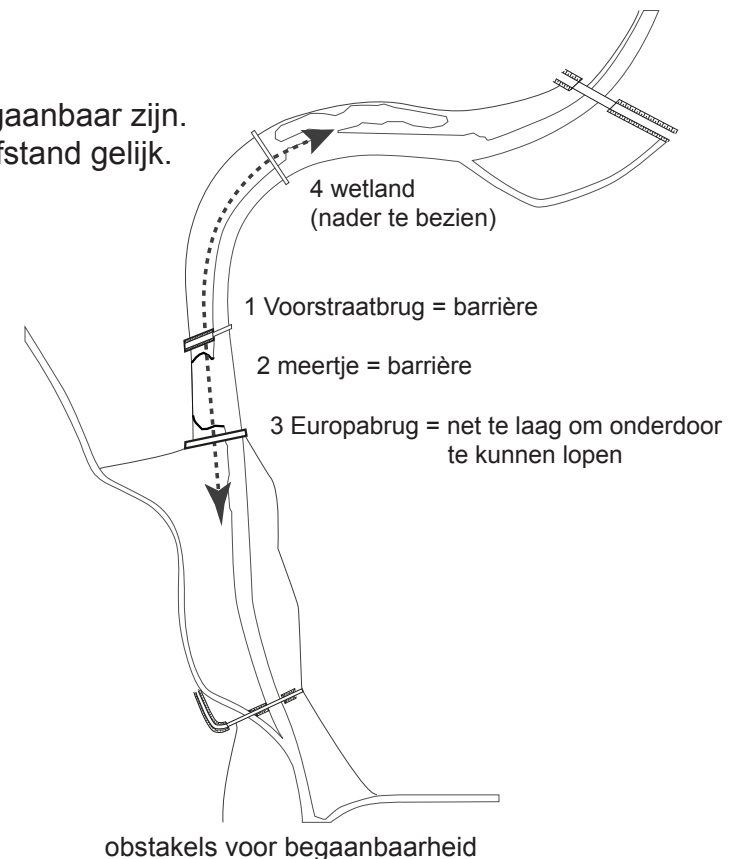
- Eén van de kwaliteiten van een park is dat het goed begaanbaar is, dat je overal naartoe moet kunnen lopen.
- Bestaande obstakels die de begaanbaarheid bemoeilijken moeten opgelost worden.
- Duidelijke toegangen laten zien dat de mens welkom is in het park.
- Het park kan een verbinding tussen de twee delen Hardenberg zijn.
- Dankzij de centrale ligging van de Voorstraatbrug is het te overwegen daar eveneens een ingang naar het park te maken.
- De Voorstraatbrug is historisch gezien een belangrijk punt. Vanuit deze overweging zou het logisch zijn om deze ingang te koppelen aan de brug.
- De mogelijkheid bestaat om de ingang in het midden van de brug te leggen.

Dit heeft een aantal voordelen: 1 De ingang kan duidelijk zichtbaar gemaakt worden.

2 De bezoekers komen midden in de rivierbedding uit.

Hier wordt duidelijk gemaakt dat de uiterwaarden begaanbaar zijn.

3 Vanuit elk deel van Hardenberg naar het park is de afstand gelijk.

6 Vervolg

- 1 Dit stuk wordt besproken met de gemeente, de omwonenden en de supervisor.
- 2 Gekeken wordt welke hier aangestipte onderdelen of nieuw aangedragen onderwerpen uitgewerkt zouden moeten worden.
- 3 Aansluitend wordt een schetsontwerp gemaakt dat gebaseerd is op een overeengekomen programma van eisen.
- 4 Alle uitgangspunten en uitgangsdOCUMENTEN voor het maken van een schetsontwerp worden vastgesteld.

4 Mogelijkheden

overgangen

- De overgangen mogen de rivier niet compartimenteren of het stromen
- Het aanpak van de Voorstraatbrug is de meest belangrijke maatregel om de rivierdelen te verbinden.
- Herbruiken van bestaande structuren.

